

OKÉNKO

DO FARNOSTI

VYDÁVÁ FARNOST SV. VÁCLAVA V LETOHRADĚ

Ročník XXXII **Září 2023** **číslo 9**

Moře osamělých

Uvažovala jsem zda ta velká chladná voda
neuhasila by samotu
ale jeden starý moudrý lékař řekl ne
samota je tím co je odečteno
ale víc ještě tím co nám je dáno
abychom prošli nad hlubinou
proto pruh světla na vodě
je vždycky cestou
se stříbrnou stopou Kristových nohou

Anna Kamińska

Musíme vést dialog se světem, protože nemůžeme žít zakonzervovaní v octu. Nesmíme být introvertní řeholníci, kteří se usmívají dovnitř, mluví dovnitř, chrání své okolí, aniž by někoho oslovili. Musíte tedy vyjít do tohoto světa, s hodnotami i nedostatky, které má.

František v rozhovoru s jezuitu

Úvodem

Trneme, jak dopadnou volby na Slovensku. Přikloní se Slováci k Rusku? Nezávislost justice je třeba stále hlídat. S návrhem na jmenování JUDr. Fremra na ústavního soudce se provalila nezhojená rána komunistického soudnictví. Letohradský pan JUDr. Alois Ruprecht v padesátých letech, když mu komunisté přišli diktovat rozsudky, řekl: „O vině a trestu má rozhodovat soud, ne politici a tajná policie. I kdyby se všichni podvolili, já ne.“ A svlékl soudcovský talár. (Stálo jej to věznění, uranové doly a rakovinu.) Hned po převratu jsem volal po vyslání studentů na západní právnické fakulty. Brzy jsme mohli mít právníky vzdělané demokratickými profesory. Propuštění Prof. Tomáše Petráčka z pražské teologické fakulty svědčí o svévoli. Jak to, že naše fakulta není příkladem pro druhé? Válka na Ukrajině nemá konce. Nechápeme, jak může někdo ničit lidská obydlí a trhat lidi na kusy. Jenže teroristickou saň v Rusku jsme i my krmili svou netečností a zbabělostí. Někteří lační zisku s ní kolabovali. Teď za zbrojení a válečné škody tvrdě zaplatíme. „Pane ministře, my si k podlým a zaprodaným lidem nesedáme.“

/v

FRANTIŠEK V PORTUGALSKU

Bylo by škoda uvažovat o univerzitě, která by se zavázala vzdělávat další generace jen proto, aby udržovala současný elitářský a nerovný systém světa, v němž vysokoškolské vzdělání zůstává výsadou několika málo lidí. Pokud vědění nepřijímáme jako odpovědnost, stává se neplodným. Pokud ti, kdo získali vysokoškolské vzdělání (které dnes v Portugalsku a ve světě zůstává privilegiem), neusilují o to, aby vrátili to, co získali, nepochopili plně, co jim bylo nabídnuto. Titul by totiž neměl být vnímán pouze jako povolení k budování osobního bohatství, ale jako pověření věnovat se spravedlivější společnosti, společnosti, která je inkluzivnější, která je pokrokovější. Tento starý muž, který k vám promlouvá - protože já už jsem starý - také sní o tom, že se vaše generace stane generací mistrovských učitelů. Mistrů lidskosti, soucitu, nových možností pro planetu a její obyvatele, že z vás budou mistři naděje a obrany života planety, ohrožené v této době těžkou ekologickou destrukcí.

Plody víry jsou vědění a moudrost, světlo, život a láska, především však společenství lásky, pravdy a života s Bohem.

Josef Zvěřina: Jak mluvit o víře?

Ukončení pracovního poměru prof. Tomáše Petráčka z důvodu "nadbytečnosti" nezni důvěryhodně. Zralé a zároveň pokorné akademické prostředí neuhýbá před palčivými duchovními a etickými výzvami, na něž se poctivě a trpělivě hledají odpovědi bez osobní prestiže a pokušení umlčet nesouhlasícího.

Václav Malý, biskup

Začnou-li se komunity dívat na lidi tak, jak je vidí Bůh, pak homosexuálně orientovaní lidé ... a kdokoliv jiný ... se začnou přirozeně cítit jako součást církevního společenství.

*kardinál Matteo M. Zuppi,
předseda italské biskupské konference*

Někteří křesťané milují Boha jen proto, aby nemuseli milovat někoho jiného.

Blaise Pascal

Nelze křesťanství hledat u křesťanů, kteří místo odpouštění a bratrské lásky vylévají na své hlavy kletby, tepou se citáty z Písma svatého, staví nádherné domy pro Boha, ale pro své bližní nemají srdce. Jejich srdce zeje prázdnotou - není v nich Krista.

*Přemysl Pitter, kazatel, samaritán,
exulant, Spravedlivý mezi národy*

Strach a lež jsou nejmocnější spojenci všech diktatur.

Josef Zvěřina

POCIT UBLÍŽENOSTI V NEPŘÁTEL- SKÉM SVĚTĚ

Rozhovor Zdeňka A. Emingera s historikem
prof. Tomášem Petráčkem

Relativně v mladém věku jste se stal jednou z viditelných postav českého katolického intelektuálního prostředí, což s sebou nese i nemalou míru zodpovědnosti. Co vám pomohlo se s touto – možná i nechtěnou rolí – zžít, popřípadě vyrovnávat?

Nevím, jestli tomu tak skutečně je, ale popravdě jen čas od času nabízím svůj pohled na věc, nikomu nic nevnucuji. Věnuji se přes čtyřicet let studiu historie, jsem jako kněz a akademický pracovník skoro dvě dekády každý den mezi lidmi: uvnitř velké lidnaté městské farnosti, na univerzitě, ve studentské a univerzitní pastoraci. Vždycky jsem se snažil dělat věci, které jsem pokládal za správné, bez ohledu na dopady, které to na mě může mít. Souhlasím s tezí, že nestačí dělat dobré věci, ale taky to potřebné a nutné.

Považujete se za pracovitěho člověka, ale oproti vám a vašim aktivitám si někdy připadám až nepatřičně. Kde berete energii na všechny ty úkoly, ke kterým jste povolán?

Naráží to na fyzické a časové hranice a vybírá si to svoji daň na zdraví i jinak. Logicky pak člověk nemůže dělat nic skutečně dobře, je to taková jízda na hraně vlny. A konečně v mnoha situacích cítím, že jsem jen nástroj, jako by mnou procházela nějaká síla, energie shůry. Třeba při slavení liturgie nebo přednáškách pro veřejnost, kdy už jsem večer k smrti unavený, ale ono to podivuhodně funguje i s těmito mými limity.

Součástí vaší kněžské služby je každodenní setkávání s mladými lidmi, se studenty a s hledajícími. Jak moc to ovlivňuje i vaši vlastní duchovní cestu?

Zásadně. Myslím, že mě pomáhají uzemňovat, vychovávat, propichují bubliny, což je důležité, zvláště když nemáte vlastní rodinu a děti. Kontakt s nimi průběžně, podprahově omlazuje myšlení i pohled na svět a zároveň silně motivuje podílet se na tvorbě světa, ve kterém budou moci oni a jejich děti dobře žít.

Kdybyste byl oficiálními místy dotázán, jestli byste přijal biskupskou volbu a svěcení, váhal byste? Byla by to pro vás oběť, kterou byste podstoupil, anebo spíš výzva k oslovení těch, které teologie a intelektuální práce neoslovuje?

To nikdy nenastane, to už jsem si vyřešil kdysi dávno, kdy jsem se jako historik začal zabývat ožehavými momenty církevních dějin, jako je antimodernistická krize, bez přemalování a ohlazení. Žádné instituce ani společenství nemají rády ty, kteří kriticky zkoumají jejich minulost a otevřeně pojmenovávají problémy.

Vedle studia v Česku jste pobýval také ve Švýcarsku, Německu, Francii a Itálii. Jak důležitá pro vás byla zkušenost s tím-

to kulturním, duchovním a jazykově odlišným prostředím? Kde jste se cítil nejlépe?

Dlouhodobé pobyty v cizině byly obrovským obohacením, podstatnou částí mé lidské, křesťanské, církevní a kněžské formace. Asi nejvíce jsem byl doma tři roky v mezinárodní frankofonní komunitě dominikánských profesorů a doktorandů Albertinum ve švýcarském Fribourgu.

Jak u vás, tak u jiných kněží-intelektuálů jsem si všiml, že lidé, kteří vás kritizují, a to někdy dost nevybíravě, očekávají, že si jako „farář“ necháte všechno líbit. Nezdá se, že byste tyhle zvláštní proroky neštěstí vyslyšel a po jejich pravidelných náletech někam zalezl...

Paradoxně mi více času a energie než vložení "hejtří" berou takoví ti umravňovači a uhlažovači, kteří se najednou, bez znalostí kontextů a hloubky problémů, objeví a veřejně vás začnou napomínat, že to přece není tak zlé, že jste moc kritický, útočný a že by se to nemělo vyslovovat nahlas a tak dále a tak podobně. Zalézat nehodlám, pokládám to za svoji povinnost, za jednu z forem služby jak církevnímu společenství, tak občanské společnosti. Navíc pozitivních ohlasů těch, pro které je to důležité, kterým to pomáhá se orientovat a vyjadřuje to jejich pocity a názory, je mnohem více.

Pravidelně se setkávám s přesvědčením, že teologie není žádná věda. Stačí víra a můžete směle poučovat třeba univerzitního profesora, jehož dílo prošlo dialogickou oponenturou a je inspirující. Objevil se tu nešvar „zdravého selského rozumu“, jímž lze obhájit placatost zeměkoule i zarytý křesťanský boj proti homosexuálům. Bylo tohle v katolickém prostředí vždycky?

Určitá ostražitost vůči teologii a nedůvěra vůči vyššímu vzdělání byla v křesťanství vždycky, vzpomeňme různé filipiky proti misomusům či moudra typu „studie berou lidem Pána Boha“. Co je nové, je kultura kaceřování, dohledávání vnitřních nepřátel, liberálů, modernistů, vytvořená v 19.-20. století, kdy už není záležitostí specializovaných institucí, ale naopak lidovou zápravou angažovaných katolických mas.

Stále znovu mě šokuje, s jakou lehkostí katolictví věřící bez jakéhokoliv teologického vzdělání a skutečných znalostí šermují pojmy jako hereze, heretik, neomylnost, definitivní nauka, tradice, magisterium a podobně. Papež František se vůči tomu několikrát vymezil, naposledy v dopisu novému prefektu Dikasteria (dříve kongregace) pro nauku víry. Církvi, důležitým vnitřním debatám i těm samotným lidem to strašně ubližuje.

Často se říká, že lidí krajních názorů, konspirátorů a lidí myšlenkově všelijak potlučených, je pár procent ve společnosti. Katolíků účastnících se aktivně života církve je na počet obyvatel opravdu málo. Přesto je neustále slyšet hlas těch, kteří by nejraději posunuli

církev i společnost o stovky let dozadu. Je v tom jen síla jejich mediálního vystupování, nebo tito lidé tvoří většinu naší církve?

Oni paradoxně brání hlavně obraz patriarchálního, jasně hierarchizovaného světa druhé poloviny 19. století, jehož vytvoření se katolická církev snažila všemi prostředky zabránit. Dějiny mají krutý smysl pro ironii. Pevně věřím, že většinu netvoří, že ty antidemokratické extrémní jsou opravdu malíčká menšina. Ale je jasné, že dlouhodobá jednostranná ideologická masáž kněží a následně věřících ze strany řady českých a moravských biskupů například vůči genderovým přístupům, ale taky vůči Evropské unii, holt přináší své neblahé plody. Jsou potom mnohem zranitelnější vůči různým demagogům a populistům.

Čím si vysvětlujete podporu lidí a mezi nimi i křesťanů současného Putina zločinného Ruska? Na mnoha věcech jeho politické agendy se s ním docela dobře shodnou. Rádi by udělali „pořádek“ a vyhnali ze země všechny, kteří jsou v hloubce toho slova jiní.

Může za to strach ze svobody, neschopnost unést rozdílnost a pestrost životních forem a přijmout je jako obohacení, fascinace autoritářstvím a silnými vůdci, kteří z vás sejmou břímě odpovědnosti za vlastní život a budou rozhodovat za vás, šlápnu na krk těm, které nemáte rádi. Když vidím tu míru násilí na sociálních sítích, podporovanou některými politickými vůdci hecujícími dav, že se za svoji nenávisť, sprostotu a agresivitu nemusí stydět, člověk si uvědomí tenkost té civilizační slupky, která nás dělí od pouličního násilí a lynčování.

Bohužel některé formy „tradiční“ katolické formace kněží a věřících jako výchova k ctnosti (ideálně slepé) poslušnosti a bezvýhradného podléhání autoritám katolíky málo disponuje k větší odolnosti vůči těmto pokušením. Potřebujeme mnohem razantnější návrat ke skutečně tradičnímu křesťanskému pojetí svědomí formulovanému Tomášem Akvinským, kdy křesťan je primárně a finálně zavázán poslušností svému svědomí. Před Boží tváří, až budeme skládat počet ze svého jednání, nepomůže schovávat se za autority, ani za ty církevní. Bůh každému dal dar rozumu a vůle a chce, abychom je užívali.

Přežil jste už všelijaké ataky, a tak se zeptám. Nelze si nevšimnout, kolik strachu existuje v mezilidských vztazích uvnitř mé církve. Mnoho mých přátel, kolegů a známých se pořád – a spravedlivě – o něco bojí. Nedivím se, že někdo pak podlehne určité autocenzuře, přestane publikovat, vstupovat do veřejného prostoru a zavře se doma. Je ten strach opodstatněný?

Docela tomu rozumím, určitě máte klidnější život a můžete se soustředit na svoje věci, své životní projekty. Ale takhle se prohrává demokracie, která nemůže přežít a fungovat jinak než s velkým angažmá významné části

společnosti. Navíc to ani nefunguje - není možné žít skutečně dobrý, pokojný, plodný život v toxické, nenávislné společenské atmosféře. Toxiny se k vám dostanou, prosáknou.

Nezdá se, že byste tak, jak je u nás zvykem, lpěl na titulech a hodnostech. Ostatně ještě nedávno jste se pro své postoje stal z kanovníka nekanovníkem a pravděpodobně přišel i o jiné možnosti. O co byste přišel opravdu nerad?

To podstatně si v naší současné situaci můžeme vzít spíše jen my sami: svobodu, vztah s Bohem, okruhy přátel. Nerad bych přišel o možnosti kněžské služby, stále ji vnímám jako své prvotní povolání v biblickém slova smyslu. Ale člověk musí být připraven na všechno.

Lidé se v rámci psychohygieny a duchovní hygieny snaží najít něco, čím si odpočinou, vyčistí hlavu, najdou ztracenou rovnováhu. Co pro to děláte vy?

Pomáhá mi vnímání Boží přítomnosti ve stvoření skrze přírodu, krajinu. Miluji hory obecně a spoustu radosti a síly přijímám potulkami pěšky nebo na kole v rodném Podkrkonoší, když se pohybuji po kopcích mezi Hořicemi, Dvorem Králové, Novou Pakou a Jilemníci. Skvělá psychohygieny je i pravidelný fotbal, kde můžou ven emoce a frustrace. Ostatní kopálisti jsou o patnáct až třicet let mladší, takže mají se seniorovou občasnou hádavostí trpělivost. A slavností radosti a smyslu je pro mě slavení nedělní a středeční večerní liturgie.

Sám jste o tom několikrát hovořil, tak se neostýchám zeptat: byl čas, kdy jste byl hodně nemocný, dokonce jste musel přerušit své studium. Našel jste v nemoci, v bolesti, v omezení něco pozitivního, něco, co vás proměnilo a posunulo o krok dál?

To by bylo na dlouhé povídání, protože nemoc trvala čtyři roky, měla různé fáze, a když něco takového prožijete ve dvaceti, zanechá to své stopy. Kromě čtyř „ztracených let“ mi ale přinesla silně pozitivní věci, ujasnění priorit a hodnot. Kdybych měl zmínit jen jednu: když několikrát hledíte smrti do tváře a jasně vnímáte, že žijete v nastaveném, darovaném čase, dává vám to zvláštní typ nadhledu a svobody, nechcete mrhat časem ani životem, vážíte si více obojího, cítíte závazek vůči Dárci. V knize „*Naděje v dějinách*“ jsem to přirovnal k samurajské zkušenosti: teprve, když si prožijete a přiznáte, že už jste mrtvý, stanete se skutečným samurajem, přestanete se bát, není čeho. Podle samurajského kodexu Bušidó je třeba si uvědomit sebe sama jako mrtvého, aby vás nic nemohlo zastavit na cestě bojovníka.

Spojujete dohromady několik modelů kněžské služby – jste univerzitní kaplan, profesor státní univerzity, veřejně činný intelektuál, spisovatel. Přidal byste k nim ještě nějaký jiný model?

Postupně mi čím dále více místa a času za-

bírala pastorece v rámci duchovní správy kostela Panny Marie v Hradci Králové, kde jsem už skoro dvacet let kaplanem. Okolo večerní nedělní bohoslužby se postupně vytvořilo krásné společenství se spoustou dětí, ony jsou spolu se Salaší má rodina. K tomu tam děláme další a další aktivity jako Noc kostelů a podobně. Takže kněžská služba ve velké městské farnosti, občasná exercicie, duchovní cvičení, kázání na poutích, individuální doprovázení. A samozřejmě práce a působení v redakční radě revue *Salve*, což je mnohem více než redakční rada, těžko to popsat bez nějakých zbožných frázi.

Často a asi i rád citujete z textů a proslavů papeže Františka. Co vás na něm nejvíc oslovuje?

Řada věcí, například priorita pastoračního aspektu oproti umělému a alibistickému „strážení věčných pravd“. Protože ty pravdy jako ony evangelijní talenty jsou k ničemu,

když neslouží, když jsou zahrabány v nesrozumitelném výrazivě a obaleny nevěrohodným vystupováním. Dále jeho zdůrazňování, že skutečnost (konkrétních lidí a jejich životních příběhů) má přednost před koncepty a doktrínami. František se nikdy, v sebevzájemnější pozici, nenechal izolovat v biskupských a kardinálských palácích a odtrhnout od lidí. Uvědomuje si, že ještě důležitější než strukturální a institucionální reformy je proměna mentality, myšlení a především obrazu Boha (ačkoliv to ani bez těch reformů nepůjde, protože je to provázané). A především odkládá sebelitostivý diskurz pořád ubližené církve v nepřátelském světě, ve kterém se jeho předchůdci (až na výjimky jako Jan XXIII.) desetiletí a století utápěli.

Ačkoliv existuje celá řada výborných křesťanských společenství a iniciativ, církev někde připomíná zvláštní skanzen, v němž si někteří lidé doslova libují. Je to věc jen chybějícího náboženského po-

znání? Lze vůbec úspěšně žít neustále v minulosti a minulostí?

Té potřebě schovat se před světem a dějinami a nároky, které to na nás klade, docela rozumím, ale cesta je to jen zdánlivá. Podle mě to souvisí s obrazem Boha, který máme v klasickém katechismovém pojetí příliš statický. Přitom biblický obraz Boha je jiný: Bůh je zdroj života, překypující fontána bytí, neustálý pohyb, život sám, tok sebedarujícího se bytí.

Žítí v minulosti, hraní si na tradici je iluze, je to jen jiný typ narkotika odvádějící od skutečného života teď a tady. Od úkolů, které nám klade skutečnost a k jejichž řešení nás Bůh vybavil rozumem, vůlí a tvořivostí, a teď čeká, jak ho svojí odvahou a kreativitou překvapíme. Ježíš v evangeliích zdůrazňuje, že jsou mu milejší ti, kteří něco zkusí a ztroskotají, než ti, kdo zakopávají své talenty.

Měl jste možnost poznat významné osobnosti křesťanského života, lidi, kteří se vrátili po desítkách let z exilu, kněze a řeholníky a řeholnice, s nimiž se komunistický režim nemazal. Co jste si z jejich životních osudů a postojů odnesl?

Odvahu samostatně myslet a jednat ve svobodě, ke které nás Kristus volá. Zajímavé je, že ke stejnému postoji dospěly osobnosti zavřené v československých lágrech jako Josef Zvěřina nebo Felix M. David, stejně jako osobnosti, které žily ve svobodném světě, jako Karel Skalický nebo nedávno zesnulý Petr Kolář. Jednou z plejády promarněných příležitostí českých církevních dějin je, že jsme nedokázali mnohem více využít jejich obrovský potenciál.

V příhraničních regionech, kde kdysi žili pohromadě lidé různých národů, kultur a jazyků, je stále cítit bolest z vyhnání původních obyvatel, tu do Rakouska, tu do Německa. Zná mnoho lidí nebo potomků vyhnanců, kteří se do kraje svých předků vrací opravdu jako domů. Jde tohle trauma, které se projevilo i na lidech, na lidských vztazích, na zacházení s krajinou, s architekturou, s církevními památkami, uzdravit?

Uzdravit ve smyslu zahojit myslím ano, aniž by to popřelo, co se stalo, protože jizvy a zranění zůstanou. Koneckonců, vyhnání třetiny obyvatel je nejvýznamnější událostí, největším jednorázovým zásahem do českých dějin 20. století. Představuji si to jako kostel v Neratově. Je obnovený, slouží, žije, dokonce pulsuje životem, ale přitom nezakrývá svá zranění, nepopírá tragédie, kterých byl svědkem.

Také v českém politickém prostředí pracují lidé, kteří se hlásí ke křesťanství.

O spojení trůnu a oltáře jste psal úvahy v řadě svých textů. Co by dnes v Česku měli křesťané různých denominací vnášet do politického života nejvíce?

Protože mohou čerpat sílu, pokoj a trpělivost i z jiných zdrojů než čistě lidských, měli by je vnášet do politického života. Navíc s vědomím, že vytváříme společně prostředí, ve kterém by se mělo co nejlépe žít co nejvíce lidem. I těm, kteří k nám nepatří a mají jiný pohled na svět. Křesťané by měli vnášet do společnosti naději, důvěru v budoucnost, smysl i transgenerační odpovědnost a perspektivu. Mají být kvasem a solí, substancemi, které i v malém množství dávají chuť a působí proměnu.

Ve všech těch českých genderových a kulturních válkách, které vedou lidi, kteří se na různé úrovni nedokázali vyrovnat s křesťanským smyslem svobody, úplně zaniká, o budování jaké kultury bychom se měli jako křesťané snažit.

Mně osobně přijde, že současný svět - s jeho bezprecedentní mírou svobody a autonomie pro jedince, kde si každý může hledat a nacházet smysl a radost, třeba si i natlouct, ale bez dirigismu a autoritářství spět k plnějšímu lidství, - je tou svobodou, ke které nás vykoupil Kristus. A že se časem naučíme i odpovědnosti za sebe, za různá prostředí, která nám Bůh svěřuje, abychom o ně pečovali, za celý svět. Kdo není slepý, vidí, že se to na mnoha místech děje, že se království Boží prolamuje do tohoto zraněného světa.

Když byste se setkal s člověkem, který trpí jakousi duchovní slepotou a při slovech o Bohu, o víře, o církvi má rudo před očima, co hlavního byste mu řekl, aby se odvážil udělat první krok k poznání, které by mu mohlo úplně změnit život?

Aby se nenechal odradit zdáním a povrchem, protože přijetím pozvání ke křesťanské víře nepřijde o nic, co je v jeho životě skutečně cenné a dobré, ale získá celou jednu dimenzi života navíc. Takovou dimenzi, která navíc dá novou a nečekanou kvalitu všemu ostatnímu. A že život s Ježíšem je nádherné dobrodružství.

30.7.2023

Nepřátelům

Bylo by třeba žít, abyste byli, ale nebudete, protože nežijete, a nežijete, protože nemilujete, protože nemilujete ani sebe, natož bližního. A už mám dost vaší sprostoty, a nezabil-li jsem se, pak jen proto, že jsem si nedal život a že ještě kohosi miluju, protože miluju sebe...

Můžete se smát, ale orla napadne jen orlice a raněného Achilla jen Briseovna.

Být není lehké... Lehká jsou jen hovna...

Vladimír Holan

MÝM PŘÍTELEM JE TEN, KDO JEDNÁ PODLE MÝCH SLOV

(Srov. J 15:14)

„Království boží dodneška trpí násilím od vlastních lidí,“ nařiká Ježíš, „pronásledovali proroky, mne a budou pronásledovat i vás, moji nejmilejší.“ (Srv. Mt 11:12; 5:12; 15:20)

V církvi máme mnoho svatých, které jsme sami umučili. Ničíme své nejlepší lidi.

I ve 20. století byly v církvi pronásledovány desítky skvělých teologů.

Nesnášíme-li ty, kteří nás převyšují a mluví o Bohu jinak než my, nejsme učedníci Ježíše.

V roce 1969 u nás začala politická normalizace a za rok konzervativní vedení teologické fakulty v Litoměřicích vyhnalo nejlepší učitele: Josefa Zvěřinu, Oto Mádra a Bonaventuru Boušeho. Estébáci si mnuli ruce.

V devadesátých letech byl z fakulty propuštěn Josef Šplíchal, Tomáš Halík a Ivan O. Štampach. Před pár léty Jaroslav Lorman.

Na Slovensku byl sesazen arcibiskup Róbert Bezák.

Římský biskup František časem Bezáka rehabilitoval, ale slovenští biskupové a římská kurie neustoupili ani o krok. Před tisíci léty se pomluvený a vězněný biskup Metoděj mohl vrátit do své diecéze. Ve 3. tisíciletí ani arcibiskup nemá možnost se v církvi obhájit proti nízkým pomluvám.

Teď byl z pražské teologické fakulty propuštěn Prof. Tomáš Petraček.

Své manželství nejvíce ohrožuje manžel a manželka. Církve nejvíce ohrožujeme my, nehodní pastýři, a naši klerikální lokajové.

„Jeden za všechny,“ prohlásil Ježíš o svých Velikonocích.

Odpovídáme: „Všichni za jednoho“.

Hájíme Tomáše Petračka.

*Josef Kordík, emeritní farář v Železnici
Václav Vacek, emeritní farář v Letohradě*

POZDĚ

„V naší zemi je málo lidí, kteří byli tak upřímně oddáni Sovětskému Svazu jako já.“

Na svých cestách do ciziny byl jsem stále dotazován, zda se neobávám sovětské intervence. Ale moje rozhodná odpověď byla, že ji pokládám za nemožnou, protože si vysoce cením státnické moudrosti sovětských politických vůdců. Z tohoto důvodu prožívám okupaci pěti socialistickými sousedy tím bolestněji. Můj vnitřní pocit je zklamání, bolest a hanba. Neznám ve svém životě větší tragédie nad tuto událost...

Bojím se, že se v našem lidu odehrálo něco nenapravitelného. Ztráta lásky a úcty k sovětskému lidu se nedá překonat ani za desetiletí... Sovětská vláda se nemohla dopustit tragičtějšího omylu. Je to nezměrné neštěstí.“

*Josef Lukl Hromádka, evangelický teolog
v dopisu Stěpanu V. Červoněnkovi, velvyslanci
SSSR v Československu*

55. VÝROČÍ PROTESTU NA RUDÉM NÁMĚSTÍ

V neděli 25. srpna 1968, ve 12 hodin odpoledne, čtyři dny po okupaci, vyšlo na Rudé náměstí v Moskvě náhle, nečekaně a bez jakéhokoliv nutkání osm lidí, spojených pouze jistotou, že pravda je ohrožena. Sešli se, aby vyjádřili solidaritu s Československem a odsoudili takzvanou bratrskou pomoc ze strany státu. Osm lidí se rozhodlo, že nemohou mlčet, protože mají pocit, že nespravedlnost vůči malé zemi v srdci Evropy by se mohla rozšířit jako infekce a ovlivnit jejich vlastní svobodu.

Básník, překladatelka a matka dvou malých dětí Natálie Gorbanevskaya, fyzik Pavel Litvinov, filolog a aktivistka za lidská práva Larisa Bogoraz, studentka Tatyana Bayeva, historik Viktor Fainberg, básník Vladimír Delone, významný student práva, Vladimír Dremlyuga a akademik Konstantin Babitský se sešli, aby proti obrovské síle propagandy vyjádřili svůj nesouhlas, že vítězný stát může okupovat zemi v srdci Evropy, kterou před mnoha lety opravdu pomohl osvobodit a zabránit zničení. Osm lidí se rozhodlo protestovat. Vyrobili transparenty z prostěradla a napsali na ně: „Za vaši i naši svobodu!“, „Ztrácíme naše nejlepší přátele,“ „Ruce pryč od Československa!“, „Hanba okupantům“, „Ať žije svobodné a samostatné Československo!“

To, že lež byla prohlášena za světový řád, bylo hlavním důvodem protestu Osmičky. Protest byl o to odvážnější a významnější, že se dotkl malé země, bezbranné, přátelské, bratrské. Těchto osm statečných lidí vyrazilo na náměstí, odložilo své osobní pohodlí, bezpečí, kariéru a svým protestem se vyjádřilo ke znásilnění svobody. Vaše bolest, vaše starost je i naší bolestí a starostí. Každý svobodný hlas má velkou váhu. Osm zcela bezbranných lidí žádalo svobodu pro druhé.

Za svůj protest zaplatili ztrátou své osobní svobody. Po pětiminutovém protestu proti okupaci Československa na Rudém náměstí byli zatčeni a roky věznění.

Děkujeme těmto osmi statečným za jejich odvahu a poctivost!

Obdivujeme je. Můžeme se od nich učit solidaritě.

Zdenek Okunek

NEJDE O VINU, ČI NEVINU SOUDCŮ, ALE O DŮVĚRYHODNOST SOUDU

Daniel Kroupa

Zájem veřejnosti o jmenování nových soudců do Ústavního soudu je chvályhodný. Jedná se o instituci, která je strážcem a garantem našeho demokratického právního státu, a je proto navýsost důležité, aby se vyznačovala nejvyšší možnou důvěryhodností.

To je důvodem, proč uchazeči o funkci ústavních soudců musí splňovat nejen podmínku odborné kompetence, ale i mravní způsobilosti. Nejde o nějaké moralizování, na které je moderní společnost alergická, ale o zjištění, zda se kandidát v minulosti nedopustil něčeho, co by mohlo vyvolávat pochybnosti o jeho nestrannosti při rozhodování. Například pokud již dříve soudil, zda rozhodovat spravedlivě podle práva a nenechal se ovlivňovat nějakými ekonomickými či politickými zájmy.

Vnitřní nesouhlas s platnými zákony

Letos však upoutaly veřejnou pozornost spory týkající se jednoho z kandidátů, který byl za minulého režimu členem komunistické strany a jako předseda trestního senátu odsoudil k vysokým trestům skupinu mladíků v politickém procesu zmanipulovaném Státní bezpečností.

Ve svém vystoupení před senátory se obhajoval tím, že o tomto pozadí neměl tušení a jednal podle předložených důkazů, podle zákona a svého nejlepšího vědomí a svědomí. Většina senátorů mu uvěřila a schválila jeho jmenování. Následně vyšlo najevo, že také odsoudil kolem stovky emigrantů k trestům vězení a ztráty majetku.

I tato líčení nejspíše probíhala v souladu s tehdy platnými zákony, které však byly nespravedlivé a nelidské. Za to on ale nemohl, on ty zákony nedělal a třeba s nimi dokonce vnitřně ani nesouhlasil. Otázka zní, zda má za to být dnes, kdy osvědčil své právní

schopnosti na mezinárodní úrovni, nějak při výběru do funkce znevýhodňován?

Neexistence neposkrvněné západní části

Vybavila se mi v této souvislosti vzpomínka z 90. let na jeden rozhovor s člověkem (jeho jméno si již nepamatuji), který měl po sjednocení Německa na starosti reformu justice v nových zemích, v bývalé NDR. Ptal jsem se ho, kolik soudců, kteří byli členy komunistické strany, znovu jmenovali. „Žádného“, odpověděl.

„Po neblahých zkušenostech z poválečného období jsme vybrali mladé lidi, kteří se pod patronací zkušených emeritovaných soudců ze západní části země učili soudit v souladu s principy právního státu.“

Posmutněl jsem. To jsme u nás udělat nemohli, protože jsme neměli žádnou západní část s neposkrvněnými soudci a bez těch poskrvněných by se nám soudnictví zhroutilo.

Řešení podstatného se vytratilo

Proběhl pokus prověřit soudce nově jmenované, ale, jak se ukázalo, nedostatečný. Po sametové revoluci jsme nechali soudit i lidi, kteří se přímo podíleli na komunistických represích v politických procesech, a někteří byli pod tlakem ministrů spravedlnosti do svých funkcí prezidentem Havlem a jeho následníky znovu dosazeni.

Proti tomu marně protestovalo pár bývalých disidentů, kteří měli alespoň některé z jejich případů zdokumentované. Tito disidenti však byli postaveni do situace, jako by bylo na nich, aby dokazovali něčí vinu, či nevinu, místo aby se uvažovalo o tom podstatném, totiž zda přítomnost těchto lidí posílí, nebo oslabí věrohodnost demokratické justice. O žádný zarputilý antikomunismus nešlo.

Jak mohli bývalí političtí vězni, kterých byly statisíce, důvěřovat při rehabilitacích a restitucích ve spravedlnost soudních rozhodnutí, když je vynášeli lidé, kteří se ještě

před nedávnem na nespravedlivých represích podíleli.

Soudci podle zákona, ale beze smyslu pro spravedlnost opět vynášeli rozsudky, v nichž ponechávali obětem komunistické represe „zbytkové tresty“. Zkrátka, starého psa novým kouskům nenaučíš. Dodnes se stín těchto křivd vznáší nad českým soudnictvím. Opakuji, nejde o to posuzovat vinu, či nevinu, ale o uvážení, zda daný kandidát posílí, či oslabí důvěryhodnost soudu. Ústavní soud, vybudovaný na zelené louce, si ji vybudovat dokázal. Senátoři i prezident by ji měli podporovat.

23. srpna 2023

Autor je filozof a pedagog

Přemýšlím nad hodnotou každé formy života, nad sněhem, nad jahodou, nad mouchou.

Přemýšlím nad hodnotou nerostné říše, nad množstvím hvězd.

Přemýšlím nad hodnotou vína během jídla, nad bezděčným pousmáním, nad únavou toho, jenž se nešetřil, nad dvěma starými lidmi, kteří se milují.

Přemýšlím nad hodnotou, která zítra nebude stát za nic a která dnes stojí pořád málo.

Přemýšlím nad hodnotou všech šrámů.

Přemýšlím nad hodnotou šetřit vodou, opravovat pár bot, včas mlčet, přispěchat na volání o pomoc, požádat o dovolení, dřív než si sednu, cítit vděčnost, aniž bych si ji připomínal.

Přemýšlím nad hodnotou poznat v místnosti, kde je sever, jaké je jméno větru, který suší prádlo.

Přemýšlím nad hodnotou tulákovy cesty, nad klauzurou jeptišky, nad trpělivostí odsouzeného, ať je jeho vina jakákoliv.

Přemýšlím nad hodnotou používání slova milovat a nad hypotézou, že existuje stvořitel.

Mnoho z těchto hodnot jsem nepoznal.

Erri De Luca

Náboženství je samo o sobě tradiční projev postoje víry, který má vždycky kořeny v lidském prostředí, ve společnosti, kde dotyčný vyrostl a pak v impulzu, který přinesl Mojžíš, Buddha, Mohamed, Ježíš. Je to směr, která dopadne v každé lidské společnosti trochu jinak. Proto je tolik druhů buddhismu, proto je tolik druhů křesťanství... Víra a náboženství není totéž. To není jednoduché přijmout.

Rozlišení mezi vírou a náboženstvím je ovšem předpoklad, abychom vůbec mohli respektovat svobodu svědomí druhých a vést s nimi dialog o podstatných záležitostech.

Západoevropan je skutečným občanem, který si chce vládnout sám.

S výraznou touhou tohoto druhu jsem se u nás nesetkal a v církvi už vůbec ne, tady ještě stále vládne bezpodmínečná poslušnost. Struktura katolické církve, "složené" z církve učící (vrchnost) a slyšící (prostí věřící) zůstává nadále monarchická. To je smutné.

Cestou do budoucnosti ovšem je církevní obec s méně hierarchicky odstupňovanými vztahy, kde jednotlivci ponese různou míru odpovědnosti v souladu s Ježíšovým slovem. Jak se říká, „vono to baroko je hezký pro voko“. Jenže víra vždycky vede k zápasu, ke snaze odkrývat hlubší a pravdivější roviny.“

Petr Kolář

Když jsem začal skutečně milovat sám sebe, dokázal jsem poznat, že psychická bolest a utrpení je pro mne jen varováním, abych nežil proti své vlastní pravdě.

Charlie Chaplin

AKTUALITY

Biblické hodiny budou opět každý čtvrtěk v 19 hod. přes Zoom. Zájemci o připojení přihlaste se na: vacek.letohrad@gmail.com

Přátelství Boha křtem přijali

- 9.7. Anthony Jan Lauber
- 23.7. Cecilie Novotná
- 13. 8. Jiří Jurenka
- 16. 8. Johana Vilma Janypková

Lásku, úctu a věrnost si slibili

- 1.7. Marketa Venclova a Vojtěch Pecháček
- 22.7. Simona Zuzkovičová a Ondřej Kesselgruber
- 19.8. Kateřina Hudíková a Robin Nováček

Ke vzkříšení jsme vyprovodili

7.7.	Zuzanu Zavackou	63 let
11.7.	Jiřinu Duškovou	82 let
15.7.	Jana Martínka	80 let
18.7.	Zdeňku Stejskalovou	94 let
21.7.	Věru Adamcovou	92 let
26.7.	Janu Klecovou	83 let
21.8.	Marii Vychytilovou	90 let
1.9.	Zdeňka Stráníka	86 let
4.9.	Helenu Adamcovou	81 let

ZPRÁVY Z CHARITY

DEN CHARITY

22. září od 15 hod. v Centru pod střechou v Letohradě, Taušlova 714

Program:

- Prohlídka zrekonstruovaných prostor budovy
- Od 17 h. koncert: Ráchel Skleničková - klavír, Jan Adamec – tuba

Občerstvení zajištěno. Jste srdečně zváni.

SBÍRKA ŠATSTVA

Opět v průjezdu fary na náměstí v Letohradě
pátek 6. října 14 - 17 hod.
sobota 7. října 9 - 11 hod.

ANEŽČINY DOBROTY

Vlnité neštěstí

Hlavní hrdinky v románech jsou často popisovány jako krásné a přitažlivé. A když krásné nejsou, vsaďte se, že mají alespoň nádherné vlasy.

„Jela tryskem, až za ní její kaštanové vlasy vlály“, „na záda jí spadaly husté kadeře barvy zralé pšenice“, „pohládl ji po bohatých kudrnách a jeden prstýnek si natočil na prst“.

Justýna se trpce pousmála. Co by asi spisova-

tel napsal o ní?

Kdyby to chtěl obejít, řekl by, že její vlasy jsou vlnité a mají příjemný měděný nádech. A při tom by gentlemany zůstal.

Pokud by si ale liboval v pravdivém popisu skutečnosti, přiznal by, že jsou slabé a řídké a že je jakž takž udrží pohromadě jen takové ty malinkaté gumičky pro holčičky.

Všimli jste si, že náš spisovatel-realista použil slovo „vlnité“, a říkáte si, že Justýna přehání, protože „vlny chce přece každý“? Tak čtěte dál.

Nejsou totiž vlny jako vlny.

Ty Justýny zcela ignorují gravitační síly a bez pomoci fěnu a sofistikovaných uhlazovadel třel do stran jako pera vypelichaného papouška, který se snaží okolní faunu přesvědčit o tom, že ho je víc, než jak to vypadá.

Za svůj život už vyzkoušela opravdu velké množství vlasových preparátů. U nákupu každého takového nového z a r u č e n é h o produktu zip na její peněžence vztekle skřípe zoubky.

Výsledek?

Pokaždé stejný: vyhladovělá peněženka toužebně vyhlížející příští výplatu.

Aspoň že ušetří za kadeřnici, kam přestala chodit poté, co na adresu svých vlasů zaslechla poznámku, že „to se jen tak nevidí“. A co by tam s jejími vlasy asi tak dělali, když rostou rychlostí zhruba milimetr za měsíc a to, co naroste, se vzápětí zase samo zláme.

V zoufalství z neúspěšných pokusů o revitalizaci svého vlnitého neštěstí se Justýna uchýlila i k babským radám. Jednu dobu vlasy poctivě potírala vajíčkem a oplachovala pivem, čímž ale docílila jen všudypřítomného oděru notorické alkoholičky. Bylinkové zábaly odepsala definitivně, protože ji po nich vždycky neuvěřitelně svédila hlava.

Justýna ale díkybohu nikdy nepodléhala zničující sebelitosti a občas se jí dařilo si na účet svého vlnobití i zažertovat. I když často používaná klíše typu „jsou horší věci na světě“ nebo „důležité je, jaká jsi uvnitř“ ji dráždila pořád.

Vymyslela si takovou teorii:

Evoluce nás neustále přizpůsobuje okolním podmínkám. Velké části lidstva se například přestávají vyvíjet zuby moudrosti. Důvod? Jednoduše už je nepotřebujeme.

Podle Justýny by se totéž mohlo postupně stát i s vlasy. Topení, pokrývky hlavy a častý pobyt uvnitř nám přece poskytují dostatečné teplotní pohodlí i za te nejtřeskutější zimy. Nezačínají být tedy vlasy tak trochu přežitkem?

„Možná jsem prostě jen vyšší vývojový stupeň,“ říkávala s očistným smíchem v bezpečné a respektující skupině přátel.

Všechny tyto myšlenky se jí honily hlavou ve vydýchaném a přečpaném kupé vlaku, který ji vezl tam, kam se chtěla podívat už dávno. Když už měla pocit, že i poslední molekula kyslíku vzala za své, vstala a šla se nadechnout čerstvého vzduchu k otevřenému oknu v uličce. Když se vyklonila ven, bolavé

myšlenky byly pryč.

Zapadající sluníčko, jehož poslední paprsky ji něžně pohládily po tváři, svět přebarvilo medovým filtrem, nad kterým by i nejnovější Iphone bledl závistí. Vítr si s jejími vlasy pohrával jako s neposednými vlnkami na moři. Nechala je, ať si chvíli pobudou, jak potřebují, a jen fascinovaně zírala na míjející nádhery.

Tu zahlédla srnky u lesa, tu skromnou kapličku mezi poli nebo bílé domky s červenými střechami rozetuté po údolí. Vůně posečené trávy se mísila s vůní rozpálených kolejí a čerstvého večerního ovzduší. Omámeně je nasávala plnými doušky a litovala, že si nemůže trochu nastrádat do zásoby.

Pro tuto mimořádnou inscenaci byl zajištěn i hudební doprovod. Pravidelné drkotání vlaku, cvrčící melodie v poli sem tam doplněné křikem dětí od řeky, bučením krav nebo smíchem výletníků z vedlejšího kupé tvořily naprosto úchvatné harmonie, které by do not nedokázal zapsat ani její oblíbený Dvořák.

Kolem prošel kluk s vozíkem. Koupila si u něj kafe. Rozpuštěné z pytlíku, ale jí to bylo jedno. Když jí vracel drobné, usmáli se na sebe. Byla přesvědčená, že on to vnímá taky. Nepřicházelo v úvahu, aby si nevšiml...

U toho okna totiž najednou stála jiná Justýna. Justýna, která pocítila klid. Přineslo jí ho dosud nepoznané vědomí, že je součástí téhle krásné podvečerní chvíle bez ohledu na to, jak vypadá. V jediném momentu pochopila, že krásným chvílím je vzhled úplně jedno, ony jen chtějí, aby si jich někdo všiml, vážil si jich a prožil je celou svou bytostí. Celou Justýnou. Jak je možné, že na to přišla až teď?

Ohromně uskrávala kafe a náhle věděla, že přesně takový příběh chce psát. Příběh o prožívání přítomných chvil v jejich úplnosti. Život jí je přece ochotně nabízí, i když její měděné vlasy na záda nespadají ani náhodou a On si je na prst taky nikdy nenatočí, pane spisovatelí... /AN

ZPÁTKY DO ŠKOLY

Červená školní aktovka na mých zádech... Klopa překrývající objemnou přihrádku na sešity a učebnice i dvě vnější kapsy, byla opatřena blýskavými zámky. Krásně cvakaly, když jsem je zavírala. Jedna z vnějších kapes byla svačínová, do druhé se vešly bačkůrky na prezutí. Vůni kůže ucítím, sotva přivřu oči. Rodiče tenkrát hodně investovali, školní aktovka nebyla na jedno použití. Po čase ji zdědí sestra. Proto řada rad, jak s aktovkou zacházet. Přesněji, jak s ní nešeredit, jak říkala maminka.

Nabádání rodičů se netýkala jen aktovky. Patřilo tam: chovej se slušně; pozdrav nahlas každého, koho potkáš, aby si o tobě lidi nemysleli, že jsi nevychovaná; dívej se do očí tomu, s kým mluvíš; mluv pořádně, slušně, ne abys byla hubatá; poslouchej paní učitelku na slovo, musíš být hodná, bude vás ve třídě mnoho.

Škola byl neprobádaný a stále překvapující svět. Jen těch nových jmen a tváří! Vlasta Mikysková, Boženka Píčová, dvojčata Mikyskova, Bětuška Stejskalová, Alča Brokešová, Dráža Jadrníčková, Marta Černá, Pepíci Čuřík, Michalička, Červinka, Luboš Bürgermeister, Kája Uhlíř..., dokážu si je zapamatovat?

To štěstí, když se povedlo psát tužkou do řádků správně nakloněné čárky. A objev

písmen, číslic, luštění textu a zázraku porozumění, že MÁMA MÁ MÍSU MASA. Ó, MY SE MÁME! S tou mísou masa a jak se máme to sice nebyla tak docela pravda, nedělní masité pochutnání většinou už tenkrát jistili opečovávaní králíci. Psal se rok 1940 a přiděly masa byly nevalné. Nás, děti, to moc netrápilo. To bylo soužení maminek. My se cítili vítězi, když se konečně podařilo bez kaňky obyčejným perem, namáčeným v kalamári, napsat vlastní jméno, a když nás pochválila paní učitelka, která kromě všeho nového náš zpěv doprovázela tak pěkně na housličky a tak krásně vyprávěla dávné příběhy. Jmenovala se Marie Krémářová.

Čas oponou trhnul a změněn svět, jak napsal Jan Neruda. Děti, ač obklopeny přespříliš ochranitelskou péčí, ač vyrůstající v pohodlnějších, sofistikovanými technikami naplněných domácnostech, se vzdělanějšími, eventuálně informovanějšími rodiči, nebo těmi, jimž nedělá potíže informace vyhledat, zůstávají dětmi. S přirozenou zvědavostí, s chutí poznat a vyzkoušet něco nového, s touhou zmocnit se světa.

Pro uspokojení těchto tužeb lidstvo zatím nic chytrějšího než školu nevymyslelo. Škola je napodobenina světa, do kterého rostou. Umožní jim - všem spravedlivě - do ledačeho nahlédnout, mnohé získat a přivlastnit si, naučí je hledat, přijímat a zamítat. Ale hlavně jim umožní porovnávat se s vrstevníky. UVědomí si rozdílnost povah, že všichni nejsme z jednoho těsta a na různé situace, příjemné i náročné, reagujeme každý jinak. Že ledaco,

po čem toužíme, získáme s velkým úsilím. Že mít kamarády není samozřejmě, i to stojí úsilí, důmyslné jednání a správné chování. Že něco znát, umět, uplatnit, je kvalita, která se uznává.

Možná letos nastoupil do první třídy váš malý milovaný a určitě nadaný geniús. Maminky a tatínkové, víte, že těch malých geniú je vedle vašeho minimálně dalších dvacet? Víte dobře, kolik úsilí jste občas museli vyvi-

dovednosti, kterýkoli um získávají. Aby současně s tímto uměním lépe než my dokázali odolávat podbízivým, laciným, lživým teoriím, náladám a názorům, které by je zavedly zpátky, do časů nesvobody, do časů autoritářských vlád.

Generace dnešních rodičů zaplaťpámbu neví, co je povinný nástup na umístěnkú - kamkoli, bez ubytování, se složitou dopravou nebo dokonce bez ní; neví a věřím, že už neokusí potupné psaní žádostí o devizový příslib, aby se dovolená mohla trávit v zahraničí. Většinou zamítnuto. Jen vyvolení toho občas dosáhli; mladí nevědí a věřím, že už nezakusí vliv uličních výborů, hlídajících a posuzujících chování rodin, jejichž posudky spolu s posudky komunistické strany rozhodovaly, zda dítě může nastoupit na střední, na vysokou školu, dokonce do kterého učebního oboru.

To, co ve velké zkratce vypisuju, jsou ty ohromné jistoty minulosti, po nichž se některým stýská a za něž by dnešek, nejistotami a změnami tak překypující, rádi vyměnili.

Škola dětem pomáhá orientovat se v dnešním světě. Když autoritu školy podpoříte, když dokážete svému dítěti pomoci k tomu, aby se samo na sebe a své výkony

dokázalo dívat kritičtěji, prospěje to všem.

Ať mají vaše děti tu nejlepší možnou školu a nejlepší možné učitele. Mají totiž ty nejlepší možné rodiče.

Šťastný školní rok 2023-2024.

EN

SVATÝ VÁCLAV PROVÁZÍ ČESKÉ DĚJINY VÍCE NEŽ TISÍC LET

Ve světle legend je Václav představován jako vzdělaný vladař, dobře vychovaný babičkou Ludmilou a kněžními, úspěšně vládnoucí a přitom zbožný, vedoucí život spíš mnišský než světský. Jak se ale na něj dívat dnes, v souvislostech dnešní doby? Zkusme přijmout výzvy, které nám i přes prostor tisíce let dává.

Václav nehledal okamžitý prospěch

Na čem tento muž v životě stavěl? Rozhodně se nevyhnul své životní vladařské roli. Ale tím jeho život nevrcholil a neskončil. Jeho zakotvení bylo v křesťanské víře, která ztvárňovala jeho život. A to nebylo v jeho okolí obvyklé. Bylo to možná stejně nesamozřejmě, jako je tomu u nás dnes. A Václav, i ti, kdo ho vychovávali, zejména jeho babička Ludmila, tuto odlišnost od okolí pěstovali a nesli, i když jim život nakonec neusnadnila. Jinak řečeno: Václav se nezabýval jen tím, čím se zabývali ostatní a nestavěl jen na tom, co přineslo okamžitý prospěch. Máme také tuto úroveň?

Václav stál u základů křesťanské Evropy
Další otázka se týká širších souvislostí. Kníže Václav byl spolubudovatelem základů křesťanské Evropy. Té Evropy, ve které se – přes mnoho krutostí – vypěstovala úcta k životu, chápání života jako součásti dějin, péče o potřebné a bezmocné, nádherné plody výtvarného, slovesného i hudebního umění, rozvinutá filozofie a nakonec i rozvinuté přírodní vědy.

Jaký vzor nabízíme mladým lidem dnes? Rytíře nebo švindlíře?

A co my dnes, jakou civilizaci, jakou Evropu dnes společně vytváříme? Jakou roli hraje v našem snažení péče o věci trvalé, jakou péče o to, co dnes koupíme, pozitivní? Jakou roli v této civilizaci hraje moudrost, kterou nelze zaměnit ani za vychytralost, ani za peníze? Spoluvytváříme civilizaci, ve které má čestnost důležitou roli? Jaký vzor nabízíme mladým lidem? Rytíře nebo vychytraleho švindlíře?

*Podle přednášky Aleše Opatrného:
„Vliv svatováclavské tradice
na náboženský život v Čechách“
pastorace.cz*

V CÍRKVI NEZNÁME CIZINCE

Eminence, milý pane arcibiskupe a kardinále Duko, drazí spolubratři v biskupské a kněžské službě, milí jáhni, řeholnice a řeholníci, milé sestry a milí bratři ve víře v Krista Ježíše, milé účastnice a milí účastníci pouti o slavnosti svatého Václava, srdečně zdravím vás všechny, kdo jste sem přišli! Je pro mne velkou ctí a stejně tak velkou radostí, že se jako mnichovský a freisinský arcibiskup a předseda freisinské biskupské konference smím účastnit vaší národní pouti o slavnosti svatého Václava.

Velmi rád jsem přijal pozvání pražského arcibiskupa, kardinála Dominika Duky, abychom zde dnes spolu slavili eucharistii s vědomím, že se tak skrze ni zřetelně projeví sounáležitost všech křesťanů a všech lidí.

V církvi neznáme cizince, mezi pokřtěnými nesmějí existovat hranice. Jsme-li si toho vědomi, roste blízkost, důvěra, solidarita a činnorodá bliženská láska. Eucharistie shromažďuje lidi kolem Krista, vzájemně nás propojuje, vytváří z nás přátele, sestry a bratry v Kristu. Je důležité, abychom se Kristem, který je náš život, neustále dávali posilovat a ve spojení s ním se stávali novým Božím lidem.

Je to poselství křesťanské víry od samého počátku: Národy Evropy po celá staletí formovala křesťanská víra, náležíme k velké společné tradici, která ví, že zaslíbené společenství v Kristu je možné a je naším úkolem. V našich zemích je mnoho velikých svědků, kteří byli lidem po celé dějiny vzorem jako svatý Václav.

Naši předkové vedli války, nyní oba naše národy budují nové mosty

Navzdory tomu však naši předkové, dokonce

ještě generace našich rodičů, vedli války, jsme oťřeseni tím, že lidé křesťanského ražení se tak snadno nechávali svést k násilí, vykořisťování, bezpráví, rasismu a totalitarismu.

Jako generace narozené po druhé světové válce nejsme možná ani s to pochopit, jak k tomu opětovně mohlo docházet. Avšak pochopili jsme, že nám dnes připadá úkol usilovně se zasazovat mezi všemi evropskými národy o usmíření v duchu Kristově. V novém Božím lidu se nesmějí vyskytovat nepřátelé. Kristus je náš život, pro Evropu je Kristus duší, kterou je neustále třeba probouzet k životu.

Na této cestě se mezi Čechy a Němci díky Bohu vykonalo mnohé, oba národy pěstují příkladnou spolupráci a budují nové mosty od jednoho k druhému. Katolická církev se při tom vždy snažila podněcovat usmířování obou našich národů-sousedů, jejichž soužití tak tragicky poznamenala druhá světová válka a události bezprostředně po ní, jakož i desetiletí studené války.

Pravda a láska nás osvobodí od zátěže minulé viny

Velký převrat v roce 1989 osvobodil země Evropy od zdí bariér a umožňuje, aby sousedství, vyrostlá za celá staletí, naplnil nový život. V této nové situaci se němečtí biskupové již počátkem roku 1990 obrátili na biskupy katolické církve České i Slovenské Republiky s přáním překonat dědictví ležící mezi oběma národy po dobu posledních padesátí let, jež vedlo ke vzrůstu ukřivdnosti, utrpení, nedůvěry a lhostejnosti mezi lidmi obou zemí, a tohoto neblahého dědictví se zbavovat, aby bylo možno získat srdce lidí pro společné budování nové Evropy. Pravda a láska jsou prostředky, které nás osvobodí od zátěže minulé viny a učiní nás otevřenými pro utváření budoucnosti ve spravedlnosti a míru. Biskupové České a Slovenské republiky do tohoto vzájemného dialogu vstoupili s vědomím, že bolestná minulost a trpké zkušenosti nás vybízejí, abychom hledali cesty k obrácení a usmíření.

Dialog tehdy započatý již nesmí ustrnout, musí být stále více podněcován; naše vzájemná komunikace nesmí být přetržena. Z toho důvodu jsme spolubratry sousedy z Čech pozvali na letošní jarní zasedání Bavorské biskupské konference ve Waldsassenu a projednávali spolu, jak jako katolická církev můžeme přispět k přátelskému a pokojnému soužití národů.

Mnichovská dohoda zavalila bezpočet lidí nepopsatelným utrpením

Základním předpokladem takového soužití národů v přátelství a v míru je ovšem usmíření. Pro mne je toto usmíření důležitou záležitostí zcela osobně, zejména dnes při této pouti o slavnosti svatého Václava v den sedmdesátého pátého výročí mnichovské dohody, která bezpočet lidí v této zemi a vposledku v celé Evropě zavalila nepopsatelným utrpením.

Co se stalo, nedá se odestát. Násilí a bezpráví zasadilo těžké rány a zanechalo hořkost. Všechno toho velice lituji, naplňuje mě to smutkem a hluboce se mě to dotýká. Předpokladem k tomu, aby se smíření umožnilo, je mít na zřeteli dějinnou pravdu, kterou naše národy prožily a prožijí. Platí to i o pohledu na mnichovskou dohodu, jež před sedmdesátí pěti lety vedla k okupaci a útlaku. Při ohlížení za historií nejde nikdy o zúctování, nýbrž o pravdu, která nás osvobozuje. Jde o to, abychom jako sousedé v Evropě spolu jednali poctivě a dávali se vpřed, ale nezapomínali na dějinné křivdy a prožitá utrpení, jež všichni známe. Nesmíme ztratit ze zřetele žádný jednotlivý lidský osud.

Nejsou Češi, nejsou Němci, my všichni jsme tvorové Boží

Mám velkou radost, že my biskupové Bavorské biskupské konference jsme se s českými spolubratři dohodli na dobré součinnosti, že naše setkání posílilo vzájemnou důvěru a ta že při každé další schůzce poroste. My bavorští i čeští biskupové se za několik týdnů opět sejdem v Praze a budeme pokračovat v dialogu. Vzdor zátěžím minulosti budeme moci zažít, že se navzájem uznáváme, ceníme, učíme se jeden od druhého a cítíme vzájemnou náklonnost. Vždyť tu nejsou Češi, nejsou Němci, my všichni jsme tvorové Boží a jako jeho obraz máme stejnou hodnotu, takže se jeden nesmí vyvyšovat nad druhého. Toto neustále připomínat a nezapomínat na to je ryze křesťanský úkol, třebaže plnit jej není vždycky jednoduché. Avšak právě my křesťané, my jako katolická církev, se musíme stát kvasem smíření a naděje. Tento úkol nemůžeme delegovat na jiné.

Učit se tomu můžeme právě od těch, kdo o smíření národů usilují odedávna, kdo již dlouho pěstují kontakty a setkávají se. Jejich zkušenost nás učí, že výhrady a předsudky se mohou proměnit v důvěru a zášť v přátelství, jestliže si lidé vycházejí vstříc inspirováni duchem evangelia.

Děkují všem z Česka i Německa, kdo se touto cestou vydali a z nichž jsou mnozí také dnes zde. To oni prosazovali usmíření a budou je prosazovat i nadále. Budoucnost budeme budovat společně jako spolehliví partneři. Spojuje nás Kristus!

Proto chci vzývat svatého knížete Václava o přímlovu a prosit Boha, aby mezi námi posiloval důvěru. Kéž lidí obou našich zemí nyní i v budoucnu spojuje svoboda, mír a přátelství!

září 2013

Kardinál Reinhard Marx, arcibiskup v Mnichově a Freisingu, profesor sociálních nauk a společenských teorií na několika německých univerzitách. V roce 2012 byl zvolen do čela Komise biskupských konferencí země Evropské unie. Rok na to ho papež František ustanovil členem nového poradního sboru osmi kardinálů, který mu má pomoci při vypracování reformy Vatikánské kurie.

Text převzat z webu www.cirkev.cz

PŘEDEPISOVAL JSEM SAUNU

V osudovém roce 1938, kdy Československo přišlo o pohraniční území, nastoupil Antonín Mikolášek na gymnázium do Litomyšle. Už v roce 1942 ale musel kvůli nacistickým represím studium přerušit. Protože měl z němčiny trojku, ze střední školy ho vyloučili.

Válka se vryla hluboko do duše mladého kluka. O to víc, že měl kolem sebe několik kamarádů a spolužáků, kteří se zapojili do odboje, skončili ve spárech gestapa a na popravišti. Po válce vystudoval medicínu a poté pracoval na několika místech jako obvodní nebo závodní lékař. Ve svých 27 letech na sobě jako astmatik poprvé pocítil blahodárné účinky saunování, a tehdy se z něj stal celoživotní nadšený propagátor saunování.

Když pracoval v lázních Karlova Studánka, předepisoval vážně nemocným pacientům právě saunu. Horníci a hutníci tam pobývali většinou s vážným, neléčitelným plicním onemocněním ze své práce - silikózou. Sauna jim ale ulevila, a oni sami už ani nic jiného nechtěli.

MUDr. Antonín Mikolášek se narodil ve Sloupnici u Vysokého Mýta v roce 1927 jako poslední dítě otce Antonína a matky Matyldy. Do jeho rodné obce přišli rodiče se šesti sourozenci dva roky předtím z Dalmácie, kde otec sloužil na několika místech jako vojenský lékař.

Pamětníkův otec MUDr. Antonín Mikolášek (1876-1958) přišel v roce 1908 do Sutivanu, malého přístavu na ostrově Brač, se svou manželkou Matyldou (1884-1952) a dvěma malými dětmi ze Lvova v Haliči, kde předtím žili čtyři roky. Matylda, rozená Schofferová, pocházela z německého rodu v Haliči. Antonín Mikolášek pocházel z Osíku u Litomyšle a část svého života sloužil jako vojenský lékař rakousko-uherského vojska v Bosně a Hercegovině.

Skromný život

Do Dalmácie přišli Mikoláškoví s malou Editou, narozenou v roce 1905, a Leopoldinou, narozenou v roce 1907. Tam se jim narodily další čtyři děti: Vlasta v roce 1909, Miroslav v roce 1911, Tusnelda v roce 1917 a Adrian v roce 1921. Sourozenci mluvili německy, chorvatsky, maminka navíc polsky, ukrajinsky, italsky. „Příbuzní ze strany otce byli katolíci, z matčiny strany přísní evangelíci, takže nás děti všechny převedla na evangelickou víru. Nebyli jsme rigorózní, ale

chodili jsme do sboru. Měli jsme v sobě pevné mravní zásady. Věděli jsme, že člověk má žít podle Desatera. Snažili jsme se žít čestně, nepodvádět, a především pomáhat druhým,“ uvedl pamětník.

V chudém rybářském Sutivanu sloužil Antonín Mikolášek za malý plat jako obecní lékař. Na léto k Mikoláškovým přijížděla řada přátel z Čech, kteří u moře v Dalmácii trávili svou dovolenou. Rodina na tom však nikdy nebyla materiálně nejlíp. Možná i proto se - s vidinou lepšího životy - často stěhovali: V roce 1912 do Blata, malého vnitrozemského města na poloostrově Korčula, o dva roky později do horské vesnice Kuna na poloostrově Pelješac. Odtud odešel kapitán Mikolášek do války a sloužil jako plukovní lékař v Zatonu, Muo a bosenské Foči, kam za ním rodinní příslušníci občas přijeli na návštěvu.

Čtvrt litru pro pět dětí

Matka zůstala sama s dětmi. Starší se museli starat o mladší sourozence. Přestože otec občas poslal rodině balík s jidlem, leccos jim scházelo, jak jemně uvádí ve svých pamětech Leopoldina. Nejvíce topivo, ale i voda a jídlo. Vzpomíná, že jako dítě chodila pro čtvrt litru mléka na samotou vzdálenou půl hodiny od vesnice. Mléko bylo určené pro nejmladší sestru, ale maminka vždy dala po lžičce ochutnat i ostatním dětem. Jednou jí dobrá žena přidala k mléku hromadu roští. Leopoldina ji nesla domů v naději, že se maminka zaraduje. Ale ta, když těžké břímě snímala ze zad své dcerky, zaplakala nad tím, co děti musí za války snášet.

V roce 1920 se přestěhovali zpět do Sutivanu. Protože tam však po první válce byla velká bída, odešel lékař Mikolášek v roce 1922 pracovat na jih Dalmácie, do Budvy. A rodina šla opět s ním. Byl tam sice lepší kraj, ale i tam žili Mikoláškoví víc než skromně, jak popisuje Leopoldina ve svých vzpomínkách: „Otec mnoho nevydělával, i když se snažil a namáhal. Za nemocnými na pobřeží jezdil lodíčkou, do hor chodil pěšky a na oslech po kamzičích stezkách.“

Návrat do Čech

V roce 1925 se Mikoláškoví rozhodli vrátit do Čech. Usadili se ve Sloupnici, kde Antonín sehnal s pomocí svého otce místo obvodního lékaře. Tam se také 4. srpna 1927 narodilo jejich poslední dítě, syn Antonín. Ani ve Sloupnici se neměli o moc lépe. Řada pacientů se u doktora Mikoláška léčila jen za „Zaplatpámbu.“

„Nejstarší sestra tehdy pracovala na poště u Poličky, Mírek a Adrian studovali gymnázium,“ vzpomínal pamětník. „V rámci stipendijních pobytů v zahraničí se Mírek dostal v kvintě do francouzského Nimes, kde vystudoval lyceum, a pak teologickou fakultu v Paříži. Tam poznal svou ženu a jako misionáři nastoupili společně v roce 1935 pro švýcarskou misijní společnost do Kamerunu. Tři roky tam vždy pracovali, rok trávili v Evropě.“ Bratr Adrian se stal - podobně jako Miroslav - evangelickým pastorem.

Antonínovo dětství poznamenalo astma, časté záchvaty nemoci a časté absence ve škole. Ani on sám nebyl ve škole příliš pilným studentem, raději dával přednost kamarádům a fotbalu. Rodiče už na posledního synka neměli moc energie, takže péči o něj převzaly starší sestry. S reparáty z matematiky později vypomáhal bratr Adrian, z latiny Manka Sedláčková.

Na základní škole ve Sloupnici je učitelé vedli k vlastenectví. V září 1938 nastoupil Antonín Mikolášek do primy litomyšlského gymnázia. Vlivem všech historických událostí, které tehdy mladí studenti prožívali - zábor pohraničí, okupace, válka - a díky svým učitelům pěstovali v sobě odpor proti nacismu, pocit soudržnosti a naději ve vítězství spravedlnosti.

Sedláci hubovali, že se jezdí vpravo

První den okupace německými vojsky 15. března 1939 pamětník ve svých písemných vzpomínkách uvedl: „Sedláci toho pošmourného rána jezdili vpravo, když předtím vydatně hubovali, že to není možné, koně že si nezvyknou. Cestou ze školy domů z autobusu jsme viděli přijíždějící Němce na sajdkárách. Autobus už musel jet vpravo, což panu Krejzovi dělalo potíže. Ten den, když jsem přišel ze školy, při zprávě o okupaci z rozhlasu nějaká známá paní, která byla u nás na návštěvě, usedavě plakala. Černoška Sappó, která pečovala o děti mého bratra, přišedšího k rodičům do Sloupnice na roční dovolenou ze své misie v Kamerunu, se ale nelíčeně radovala z čerstvě napadaného sněhu, který viděla poprvé. Někjaká okupace jí vůbec nevadila.“

V listopadu 1939 nacisté uzavřeli vysoké školy a většinu středních škol v protektorátu. Profesori ve škole museli zdravít studenty árijským pozdravem. Přístup k této povinnosti byl u různých učitelů různý, jak píše pamětník ve svých vzpomínkách na gymnaziální studia: „Profesor Řepa, propuštěný z koncentráku na intervenci prezidenta Háchy, zdravil s viditelnou nechtutí. Jiní profesori hajlovali nezapomenutelným stylem. Naproti tomu profesor Barták trval na milimetrovém sklonu všech našich paží a sám byl příkladem. Neušlo mi, že se přitom jaksi usmíval - asi pro nabytý poznatek, že je snadnější přivést třídu k šaškování než k slovesným vidům.“

Trojkaři nesměli pokračovat ve studiu

Výroční zpráva litomyšlského gymnázia připomíná tíživé září 1939, kdy studenti Jan Sedlický a Bedřich Pešl pokoušeli se o útěk do zahraničí k československé armádě. Na Slovensku je ale dopadli a předali gestapu. Ve školním roce 1940/1941 vyloučili ze studia z rasových důvodů židovské žáky Roberta Löwingerera, Olgu Löwingerovou, Evu Eisnerovou a Josefa Štolce.

„Žijeme v tichém, ale soustavném odporu vůči všemu německému. Víme, že na gymnáziu máme nespolehlivé jedince. Jsme na stráži,“ uvádí se ve výroční zprávě. Řádění

gestapa vyvrcholilo po útoku na Heydricha popravou litomyšlských studentů gymnázia Klemta, Jiřího Krále, Vládi Pekárka, Jiřího Šperla. Aby se vyhnul gestapáckému výslechu, spáchal 1. června 1942 sebevraždu profesor Alois Knotek.

„Popravy neminuly také Sloupnici,“ jak popsal pamětník ve svých vzpomínkách. „Můj otec byl s devíti dalšími vzat jako rukojmí a určen k popravě, jestliže Ota Průšek neprozradí úkryt staršího studenta Kužely z Litomyšle, kterého skrývali u nich na statku. Ota raději prozradil, aby uchránil své spoluobčany. Ale popravě neušel, a s ním i jeho otec, sestra a manželé Mikuleckých, kteří Kužela také nějaký čas ukrývali.“

Další represe dopadly i na české školství. Uzavřely se gymnázia v České Třebové, Vysokém Mýtě a Poličce. Zpřísnily se limity na počty žáků. Kritériem pro postup do další třídy byl prospěch z němčiny. Kdo měl trojku, nesměl ve studiu dál pokračovat. Tehdy řada studentů včetně Antonína Mikoláška už do kvinty nenastoupila. Antonín se po kvartě v září 1942 přihlásil do Jednoletého učebního kurzu na sloupenské měšťance. Po prázdninách 1943 nastoupil na učitelský ústavu do Chrudimi.

Chrudim se tehdy nazývala východočeskými Athénami pro vysoký počet škol. Antonín jezdil domů jen občas. Cestování bylo složité, vlaky přeplněné: „V kupé jsme byli jak slanečci, ale byli jsme rádi, že vůbec jedeme. Kolikrát jsme v polích čekali, než začne další drkotání vagonů. Tehdy během dne začali létat „kotláři“ RAF, kteří postřelovali kotle lokomotiv. Jezdával jsem raději až k večeru a přes Moravany, abych se vyhnul Pardubicím,“ vysvětluje ve svých písemných vzpomínkách.

Sedláci podporovali obyvatele měst

Potravinu i vše ostatní se dalo koupit pouze na lístky. „Čtvrťka chleba na den, osminka litru mléka, jednou týdně nějaké maso nebo uzenina. Z toho jsme žili. Ve Sloupnici byla výhoda, že sedláci, i když museli odezdávat, tak přesto živili ještě lidi z okolí. Bařůžkáři chodili přes les z Ústí nad Orlicí, České Třebové, Litomyšle, Chocně k sedlákům do Sloupnice, a tam dostali výživu. Někdo „keřasil“ - prodával předraženě. Potitívali dávali za úřední cenu,“ vysvětloval pamětník. Obyvatelé Sloupnice jezdili do okolních závodů v Chocni, Vysokém Mýtě nebo Ústí nad Orlicí, kde se vyráběly zbraně. Hoši ze zemědělství na nucené práce nemuseli, protože pěstovali výživu pro Wehrmacht.

V zimě 1945 prošel Sloupnicí pochod smrti: „Němci převáděli ruské zajatce a vězně z koncentračních táborů. Přenocovali v okolních vesnicích, zvláště v Jehnědí, Heř-

měla milého Jiřího Šperla, který se zapojil do odboje. Celou jejich skupinu včetně Jiřího nacisté v červnu 1942 postříleli. Manka se rozhodla, že to Němcům oplátí. Na radu mého otce šla pracovat do laboratorního ústavu v Ivanovicích na Hané, a posílala tatínkovi ve zkumavkách různé infekční kultury. Pak si pro ně přišla a Němcům na zámku natírala kliky tyfem. Několik jich skutečně onemocnělo,“ vzpomínal její dávný kamarád. Netrvalo však dlouho, a statečná Manka skončila ve spárech Gestapa. „V Koučovicích kolejích ji mučili. Ze zoufalství si tam neúspěšně podřezala žíly. V dubnu 1945 odjela s transportem do Mauthausenu, a 10. dubna ji tam poslali do plynu. Byla to výborná holka,“ uzavřel Antonín Mikolášek.

Lékařem v terénu

Po válce nastoupil Antonín zpět na gymnázium do Litomyšle. „Stálo nás několik před gymnáziem, když tu jel koňský povoz, který řídilo mladé německé děvče. Stála zpřímá, pevně držela opratě, a mě zaujala bílá páska na její paži. Němce, takto označené, letěly vstříc přes silnici dost oplzlé výzvy a gesta. Ani se neotočila, asi nerozuměla. Bylo mi trapně. Stejný

pocit jsem měl v květnu po válce, když jsem se vypravil do Prahy. Na Bělohorské třídě jsem viděl z tramvaje dlouhý průvod Němců s bílým „N“ na zádech kabátů, jak je vyvádějí ven z Prahy,“ popsal pamětník ve svých vzpomínkách.

V roce 1947 Antonín odmaturoval a nastoupil na medicínu - nejprve do Plzně, pak do Prahy, kde v roce 1953 promoval. „V Praze jsme museli chodit na brigády. Na fakultě vznikly „vyučovací kroužky“, které měl na starosti vedoucí-komunista. Cílem nebylo doučování, ale brigády. Každou sobotu jsem chodil budovat stadion Slavie. Což mě jako Slávistu těšilo, že můžu rovnat lopatou svah, kde bude stát tribuna,“ řekl pamětník.

V roce 1952 se oženil s kamarádkou ze Sloupnice, Alenou Mikuleckou (1928-1966), se kterou měli tři děti narozené v letech 1953, 1956 a 1958. Alena pracovala jako dětská zdravotní sestra na Bulovce. Její babička, senátorka Anna Chlebounová, zastávkyně selských žen a jejich práv, sehnala tehdy své vnučce místo v Praze.

Antonína jako začínajícího lékaře určili v roce 1954 k zájmu pracujícího lidu do terénu, jak vyprávěl: „To už bylo národní pojištění, nesměly se brát peníze za práci. Jako nekomunista jsem si nemohl dovolit to, co lékaři, kteří byli u komunistů. Ačkoli s těmi rozumnými se dalo vyjít. Také mě lákali k nim. Mé názory, které jsem měl díky evangelické výchově, se jim asi zdály blízké. Říkali mi: „Vy jste náš! Pojd'ťe mezi nás!“ Já říkal, že nemůžu, že mí dva bratři jsou faráři. A měl jsem klid.“

manicích, Bohuňovicích. Ve státech vyjídali, co našli – i melasu. Lidé pokládali k silnici chléb a šatstvo.“ Ke konci dubna 1945 se Antonín nechal dosadit na práci do zemědělství, aby se vyhnul povolání na technické práce. „Otec domluvil v hospodě se starostou, že u něj na statku budu dělat zemědělského asistenta. Tam jsem poznal svou budoucí manželku. Kydali jsme společně hnůj, krmili dobytek,“ vyprávěl Antonín Mikolášek.

Odboj

Z tragických válečných událostí, které zažili obyvatelé Sloupnice, uvedl Antonín Mikolášek dva příběhy. První byl případ rodiny Proškových, která u sebe na statku ubytovala člena odboje z Litomyšle. Gestapo u nich na udání udělalo prohlídku, ale nic nenašli. Dali občanům Sloupnice ultimátum: když do určité hodiny nikdo neohlásí úkryt odbojářů, zabijí každého desátého muže ze vsi. Mezi nimi měl být i Antonínův otec. Na vyšetřovnu do Pardubic s sebou odvezli Otu Průška. Ten se po nelidském týrání rozhodl sám obětovat, a úkryt prozradil. Gestapáci zastřelili nejen Otu, ale i jeho otce, matku a sestru. Odbojář využil náhradního ubytování u Mikuleckých ve vatárně. Ty zastřelili také. „Jejich syn byl můj kamarád. Celý konec války jsme prožili spolu a ještě s jedním kamarádem, aby nebyl sám,“ vzpomínal pamětník.

Po osvobození se dozvěděli o krutém osudu starší spolužačky Marie Sedláčkové (1923-1945). Kultivovaná inteligentní dívka pocházela z česko-německé rodiny. „Manka studovala gymnázium v Litomyšli a tam

„Poslali mě do Rýmařova na dětské oddělení s nástupním platem 900 korun. A bylo to skutečně všeobecné lékařství včetně domácích porodů. Už jsme měli syna a bydleli jsme v nouzovém bytě na půdě interny. Pak nám nabídli Karlovu Studánku i s krásným bytem,“ popisoval pamětník. V Karlově Studánce měl dobrou práci v lázních a poznal tam také svůj celoživotní zájem - saunování.

Láska na celý život - sauna

„Jezdil jsem po parku s kočárkem a přijel jsem ke staré chatrči, což byla sauna. Odtud vyšel starý růžolící pán, který řekl: „Do sauny se sotva dobelhám, ale když vyjdu, udělám dřepy!“ Jako lékař jsem horníkům a slévačům předepisoval právě saunu. Obvykle nic jiného ani nechtěli. Ve svých 27 letech jsem tam poprvé zkusil saunu. Nejdřív jsem se bránil v domnění, že horko a chlad v bazénu mně jako astmatikovi uškodí. Ale už po prvním saunování jsem pocítil lehkost svého astmatického dechu,“ vzpomínal lékař na své saunové začátky.

V 50. letech ani dlouho poté nebyla v Československu dostupná téměř žádná odborná literatura ohledně saunování. A tak se MUDr. Mikolášek dal sám do práce. Dělal pacientům různé zkoušky, vážil je, měřil fyziologické funkce, a po letech prokazatelně zjistil pozitivní efekt saunování. Napsal o tom první článek do časopisu „Praktický lékař“. Postupně se empiricky dobral k poznání účinků saunování: „Dochází k pozitivním změnám v srdečním a cévním systému, v hormonálním systému, uvolňování dechu, zlepšení imunity, nálady a psychického komfortu.“

Díky bratru Miroslavovi, který žil ve Francii, a kterého mohl každý rok navštívit, se dostal na saunologické kongresy do západní Evropy. Nebylo to však jednoduché, jak vyprávěl: „Nebyl jsem oficiální osoba, nikdo mě nepodporoval. Bratr mi poslal pozvání, kde musel stvrdit, že mě bude živit, šatit, platit za mě léčbu, a když umřu, zaplatí mně kremaci. Na základě tohoto přípisu mně zdejší esenbáci dali výjezdní doložku, kterou samozřejmě musel schválit uliční výbor KSČ. Děti ani manželka se mnou nesměli. Přednášel jsem v Německu, Holandsku, Finsku. Když tam viděli exota z východu, dokonce mi zaplatili pobyt.“ I lékaři v Československu se postupem času začali zajímat o saunování a pomáhali prosazovat veřejné sauny v obcích a městech.

Po třech letech v Karlově Studánce se Mikolášek přestěhoval se dvěma dětmi do Bruntálu, kde měl místo obvodního lékaře. Koncem jeho působení bylo už v okolí přes šest desítek saun, do kterých dojížděla řada lidí. Tam mu také v roce 1966 zemřela manželka. Měli tři děti. Martinovi bylo tehdy 13 let, Zuzaně 10 a Tomášovi 8 let. Antonín se v roce 1967 oženil s druhou ženou, Věrou Janíkovou, narozenou roku 1933. Společně měli dceru Jitku, narozenou v roce 1970 a k tomu adoptivní děti z Věřina prvního manželství – Alenu, narozenou v roce 1957

STÁT NECHÁPE CENU UPRCHLÍKŮ Šidíme Ukrajince i sebe

Je velmi důležité vědět, jak se u nás žije válečným uprchlíkům,

Špatné – pro ně i pro nás – je, že většina stále dělá práci pod svou kvalifikací, 58 procent pracuje v méně kvalifikovaných zaměstnáních než na Ukrajině. Co jim překáží, aby našli uplatnění, jež odpovídá jejich vzdělání? Jednak slabší znalost češtiny, ale dál také péče o děti. Chybí pro ně školky a hlídání.

Dodám svou zkušenost: ukrajinská zdravotní sestra uklízí v nemocnici, má desetiletého syna, na potvrzení kvalifikace by si musela vzít několik měsíců volno a dítě by nemohla živit. Vidím jako zásadní chybu státu, že o její zdravotní vzdělání de facto nestojí, nepomůže jí.

Pod svou kvalifikací častěji pracují ženy, ač přitom ovládají lépe češtinu a vzdělání mají stejné jako muži. Klasická, v naší zemi známá genderová nerovnost.

Žádná slast

Ukrajinci v práci nemají stejné podmínky jako Češi, 4 z 10 uprchlíků tvrdí, že dostávají

méně peněz než Češi na stejné pozici. Zlé je, že více než třetina pracuje bez pojištění, bez nároku na dovolenou nebo přes zprostředkovatele práce a agentury, což je nevýhodné. Polovina dělá o víkendech nebo pozdě večer. Čtvrtina se živí několika zaměstnáními.

Před platností Lex Ukrajina V si víc uprchlíků našlo nájem a nebyli závislí na státu. V březnu žilo v nájmu 39 procent z nich, v červnu o 10 procent víc. Dalším brání v nastěhování do nájmu vysoké ceny, nebo nemájí na kauci. Problém však je, že tři čtvrtiny utečenců, kterým platil ubytování stát, od července kvůli Lex Ukrajina V tuto podporu ztratí.

Těžkou materiální deprivací trpí 48 procent uprchlíků, 68 procent žije pod hranicí příjmové chudoby. Velmi smutný je i fakt, že se dvě třetiny z nich u nás setkaly s diskriminací kvůli svému původu. Polovina Ukrajinců, kteří k nám přehli před Rusy, se i přesto kloní k tomu, že by v Česku zůstali.

Pro náš stát je výhodné využít schopností Ukrajinců, nezahánět je do nekvalifikované práce a získat je pro stálý pobyt. Ukrajince potřebujeme.

Martin Fendrych, 11. srpen 2023

a Iva, narozeného v roce 1963. V roce 1970 se MUDr. Mikolášek spolu s dalšími zakládajícími členy Janíšem, Vojtou, Posekaným a Vaculíkem podařilo po dlouhých průtazích legalizovat Československou společnost pro saunu.

Saunování propagoval celý život

Početná rodina bydlela v Porubě, Antonín Mikolášek pracoval v Ostravě v Nových hutích jako závodní lékař. Po dalších třech letech se vydali do Dolní Dobrouče, kde Antonín pracoval jako obvodní lékař. Děti vystudovaly, paní Mikolášková pracovala v kulturním podniku Dílo Praha, dělala výstavy obrazů a zprostředkovávala výtvarníkům prodej jejich děl.

Protože pracovala v Praze, chtěl se i její manžel dostat poblíž. A tak se na konkurz dostal jako závodní lékař do Čelákovic. V Dobrouči zatím rekonstruovali dům, a mezitím Antonín Mikolášek přešel na obvod do Peček u Prahy. Před důchodem dělal posudkového lékaře v Ústí nad Orlicí. Celý život propagoval saunování. Ještě v roce 2022 psal každý měsíc článek do časopisu Bazén a sauna, do kterého přispívá 25 let. Při oslavě svých devadesátin v roce 2017 zjistil, že v široké rodině mají jeho potomci celkem dvanáct domácích saun, a z toho má radost. „Myslím, že pro zdraví člověka je saunování důležité. Aby měl člověk saunu doma a kdykoli ji mohl použít na dýchací, kloubní nebo svalové potíže,“ uzavřel Antonín Mikolášek v roce 2022 své vyprávění pro Paměť národa. Zemřel v roce 2023.

Situace lidí, kteří do Česka uprchli z Ukrajiny kvůli válce, sice není jednoduchá, ale celkově se jednoznačně zlepšuje. Ukazují to výsledky poslední vlny dlouhodobého průzkumu „Hlas Ukrajinců“, který ve spolupráci se Sociologickým ústavem Akademie věd ČR provádí agentura PAQ Research. Průzkum mimo jiné zjistil, že většina nově přichozích si v Česku našla práci, byť nejčastěji nekvalifikovanou a zajišťující jen relativně nízké příjmy. Ukrajínští uprchlíci se zároveň dnes daleko lépe než dříve domluví česky a dočasně ubytování stále častěji mění za dlouhodobé pronájmy. Výzkum současně zjistil, že Ukrajinci v Česku ze strany většinové populace často čelí diskriminaci při shánění práce a bydlení nebo verbálním útokům. Přesto jich ale polovina plánuje v Česku zůstat a toto číslo postupně narůstá.

ph

- 67 % uprchlíků v ekonomicky aktivním věku má práci, během loňského léta to přitom bylo jen 45 %.
- 68 % uprchlíků žije pod hranicí příjmové chudoby, toto číslo však oproti minulému měření kleslo o 11 procentních bodů. Nejvíce jsou příjmovou chudobou ohroženi domácnosti s dětmi a senioři.
- 44 % dospělých uprchlíků z Ukrajiny se dnes domluví česky, loni to bylo jen 16 %.
- 61 % domácností má zajištěné bydlení minimálně na šest měsíců.
- 57 % uprchlíků se kvůli svému původu setkalo s verbálními útoky, 5 % s fyzickým napadením.
- 52 % nově přichozích plánuje v Česku zůstat, před rokem to bylo 46 %.

ROZLOUČENÍ S ADAPTAČNÍ SKUPINOU RAZOM

hoštěním, kde se podávaly jak české, tak ukrajinské sladké a slané dobrotky. S adaptační skupinou se přišel rozloučit i starosta

V úterý 29.8. se konala rozlučková slavnost s Adaptační skupinou Razom, která se scházela na faře v Letohradě. Programů skupiny se za dobu její existence zúčastnilo přes 30 ukrajinských dětí.

Skupinu zřídila Oblastní charita Ústí nad Orlicí spolu s letohradskou farností v květnu 2022. Jejím smyslem bylo podpořit adaptaci ukrajinských dětí na české prostředí, podpořit rozvoj jejich jazykových dovedností, připravit děti na nástup do českých škol a podpořit jejich duševní pohodu a zdraví. Adaptační skupina mohla vzniknout díky finanční podpoře Ministerstva vnitra a Města Letohrad. Pan farář Karel Dvořák byl rád, že fara žije a slouží druhým. A samozřejmě by skupina nemohla pracovat bez zapojení množství dobrovolníků z farnosti. Někteří připravovali dětem jídlo, mladé maminky se svými dětmi vymýšlely program.

Adaptační skupině vtiskly její srdečnou a tvořivou tvář ukrajinské učitelky – Marina Lobova, Svitlana Zhurko a Liliia Stadnii, kterým patří velký dík za to, že dokázaly vyčítit, kdy je dětem smutno, kdy se potřebují přitulit a pochovat. Poznaly, kdy za dětským vztekem je úzkost z toho, co zažily, nebo smutek, protože nemohou být u táty, se kterým si nedávno telefonovaly.

Setkání se neslo ve slavnostním přátelském duchu. Na začátku zazněla houslová skladba následovaná slovy rozloučení ředitelky OCHUO, pracovnice Poradny pro cizince OCHUO a ukrajinských učitelek. Následovalo taneční a hudební vystoupení ukrajinských dětí. Celá akce byla zakončena po-

Letohradu a letohradský farář P. Karel. Lidé, kteří by se jinak blíž nepoznali, vytvořili dobrou partu. Skamarádili se a jistě se budou scházet i v budoucnu. Mají si co říct a už navždycky o sobě budou vědět.

/M

Šíří se nám tady takový nešvar. Někteří zapomětliví občané s láskou vzpomínají na to, jak za komunistů kvetl průmysl, co všechno pro lidi udělali. Tak si to oprášíme: Vládu převzali na dlouhých 40 let v roce 1948. Všechno, co tady v průmyslu fungovalo, ukradli původním majitelům. Vy všichni, co si pochvalujete, jaký jsme měli průmysl - lodě, auta, letadla, zbrojovky, hutě, ocelárny, železárny, chemičky atd., tak byste si měli uvědomit, že drtivou většinu těchto podniků komunisté nevybudovali, oni ty podniky jen ukradli: Spolana (založeno 1898), Spolchemie (založeno 1856), Unipetrol (založeno 1939), Zetor (1. traktor v roce 1945), Avia (založeno 1919), Tatra (založeno 1850), Škoda (založeno 1895), Zbrojovka Brno (založeno 1918), Vítkovické železárny (založeno 1828), Třinecké železárny (založeno 1839), Zlín aircaft (založeno 1934), Let Kunovice (1936), Aero Vodochody (založeno 1919), ČKD (založeno 1854), ETA (založeno 1943), Budvar (založeno 1895), Staropramen (založeno 1869), Prazdroj (založeno 1859), Vítkovické železárny (založeno 1835), téměř všechny cukrovary založeny v 19. století atd. atd.

Jana Levová

Modlitba manželů

Bože, děkujeme ti, že jsi pro nás vymyslel manželství, abychom spolu mohli být tvým obrazem, obdarovávali se láskou, vzájemně si pomáhali a předávali život lidskému pokolení.

Chceme žít ve vzájemné lásce, v trpělivosti, pokoji a věrnosti. Svým příkladem chceme dobře vychovávat děti.

Prosíme tě k tomu o pomoc.

Děkujeme ti za tvé přátelství a tvou péči – za to, že nám žehnáš. Prosíme tě o další příjezdy. Amen.

Plody víry jsou vědění a moudrost, světlo, život a láska, především však společenství lásky, pravdy a života s Bohem.

Josef Zvěřina: Jak mluvit o víře?

Bůh existuje.

Nejsi to ty.

Odpočni si.

Matteo M. Zuppi

K PŘÍPRAVĚ NA BOHOSLUŽBY O NEDĚLÍCH A SVÁTCÍCH

neděle 10.9.	23. v mezidobí Ez 33,7-9 Ž 95
9.30 Orlice	Ř 13,8-10 Mt 18,15-20
sobota 16.9.	18 h. Letohrad
neděle 17.9.	24. v mezidobí
8 h. Lukavice	Sir 27,33-29,7 Ž 103
9.30 Orlice	Ř 14,7-9 Mt 18,21-35
sobota 23.9.	18 h. Letohrad
neděle 24.9.	25. v mezidobí
8 h. Lukavice	Iz 55,6-9 Ž 145
9.30 Orlice	Flp 1,20c-24 Mt 20,1-16a
čtvrtek 28.9.	Slavnost sv. Václava státní svátek, poutní slavnost v Letohradě
11 h. Letohrad	
sobota 30.9.	17 h. Červená 18 h. Letohrad
neděle 1.10.	26. v mezidobí posvěcení v Mistrovicích a v Červené
8 h. Lukavice	Ez 18,25-28 Ž 25
9 Mistrovice	Flp 1,3-6. 2,21-24
9.30 Orlice	Mt 21,28-32
sobota 7.10.	18 Letohrad
neděle 8.10.	27. v mezidobí posvěcení v Lukavici
8 h. Lukavice	Iz 5,1-7 Ž 80
9 Mistrovice	Flp 4,6-9
9.30 Orlice	Mt 21,33-43

Okénko do farnosti - Vydavatel Farnost sv, Václava v Letohradě

Adresa redakce: Hausenská 835, 561 51 Letohrad, tel. 465 620 357 • Redakce: Václav Vacek, Iva Marková, jazyková úprava Jana Kalousková • digitální podobu naleznete na www.letohrad.farnost.cz • uzávěrka je 20. každého měsíce
Rejstříkové č. MK ČR E 12797 • Tisk: Grantis s.r.o. tel. 465 525 741